

Łódź 03.03.2024r.

dr hab. Robert Jundo prof. uczelni
Wydział Sztuk Pięknych
Instytut Grafiki Artystycznej
Akademia Sztuk Pięknych
im. Władysława Strzemińskiego
ul. Wojska Polskiego 121, 92-726 Łódź

RECENZJA

Recenzja pracy habilitacyjnej, dorobku artystycznego oraz działalności artystycznej dr Anny Leśniak – sporządzona w związku z przewodem habilitacyjnym w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie: sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki, wszczętym przez Radę ds. Stopni Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku.

PODSTAWOWE DANE

Informacje o stopniach naukowych oraz przebiegu kariery akademickiej dr Anny Leśniak pokazują jej silne zaangażowanie w dziedzinie sztuk plastycznych. Poniżej przedstawiam podsumowanie tych ważnych etapów jej drogi akademickiej:

Tytuł zawodowy magistra. Dyplom obroniony w roku 2003 kierunek: Historia Sztuki, Uniwersytet Łódzki. Promotor: prof. dr hab. Grzegorz Sztabiński.

Tytuł zawodowy magistra sztuki. Dyplom z wyróżnieniem obroniony w roku 2004, kierunek: Edukacja Artystyczna, Akademia Sztuk Pięknych w Łodzi. Promotor pracy artystycznej: prof. dr hab. Wiesław Karolak Promotor pracy teoretycznej: prof. dr hab. Ryszard Kluszczyński.

Stopień doktora sztuki na podstawie rozprawy doktorskiej: *Invisible inVisible* w dziedzinie sztuki plastyczne, w dyscyplinie sztuki piękne, nadany uchwałą Rady Wydziału Rzeźby i Intermediów Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku, z dnia 3 listopada 2016. Promotor: prof. dr hab. Janina Rudnicka. Recenzenci: dr hab. Anna Tyczyńska, prof. UAP dr hab. Iwona Demko.

Od 01.10.2017 Akademia Sztuk Pięknych w Gdańsku.

Od 01.10.2017 do 30.11.2019 na stanowisku asystenta.

Od 01.12.2019 na stanowisku adiunkta.

Pełnione funkcje: od 01.10.2020 Prodziekan ds. kierunku Intermedia Przewodnicząca Rady Programowej kierunku Intermedia. Członkini zespołu ds. Jakości Kształcenia dla kierunku Intermedia. Od 01.04.2022 do 28.02.2023 p.o. kierownika Katedry Intermediów. Od 01.09.2019 Prowadzenie II Pracowni Intermediów-pracownia dyplomująca dla studiów I stopnia na kierunku Intermedi

Droga edukacyjna i zawodowa dr Anny Leśniak stanowi doskonały przykład połączenia bogatego dorobku naukowego z głębokim zaangażowaniem w rozwój sztuki i edukacji. Jej studia na renomowanej uczelni artystycznej, pod kierunkiem wybitnych profesorów, dostarczyły solidnych fundamentów w dziedzinie rzeźby. Praca na uczelni, zarówno jako naukowiec, jak i pedagog, pozwoliła jej nie tylko pogłębiać wiedzę, ale także przekazywać ją kolejnym pokoleniom artystów. Jej wkład w rozwój sztuki i edukacji artystycznej jest znaczący. Zaangażowanie w różnorodne projekty badawcze oraz aktywność w środowisku akademickim świadczą o jej pasji i oddaniu sztuce. Działając jako pedagog, badacz i artysta, Habilitantka inspirowała i wpływała na rozwój zarówno młodych talentów, jak i doświadczonych artystów, przyczyniając się do rozwoju sztuki i kultury. Jej ścieżka zawodowa jest przykładem synergii między praktyką artystyczną a badawczą, co owocuje twórczym podejściem do sztuki i inspirowała kolejne pokolenia artystów.

OCENA AUTOREFERATU I WSKAZANEGO OSIĄGNIĘCIA - DZIEŁA HABILITACYJNEGO

Seria prac intermedialnych „Lost element. re-construction of the witch” inspirowanych artystycznym śledztwem nt. rzeźby teresy feodorownej Ries die hexe (1895). projekt artystyczno-badawczy. Lost Element video, instalacja, 2022 March for the Witch video, 2021 Spell with scissors obiekt interaktywny, instalacja 2021 Sculpture Rituals, video-performance, 2021 Toilette of the Witch obiekty, 2023 Restoration of the Witch I i II video 2019/2020 The Witch video, instalacja, 2016.

Projekt "Lost Element. Re-konstrukcja Wiedźmy" dr Anny Leśniak jest interdyscyplinarnym przedsięwzięciem, które bada rzeźbę "Wiedźma" autorstwa Teresy Feodorownej Ries oraz różne aspekty biografii tej artystki. Składa się on z serii prac wideo, obiektów, instalacji, tekstów oraz wystaw, których Habilitantka jest pomysłodawczynią i kuratorką, przy współpracy z kolektywem TFR Archive. Projekt ten jest zarówno artystycznym, jak i badawczym efektem działań artystycznych, łączącym różne dziedziny i dyscypliny, takie jak sztuka, historia sztuki, oraz nauki społeczne. Jest to część szerszego nurtu działalności artystycznej, który określany jest jako badania artystyczne, czyli praktyka artystyczna, która wykorzystuje metodologie badawcze w swoim procesie twórczym, aby zgłębiać różnorodne tematy, w tym historyczne konteksty, biografie twórców, czy analizę dzieł sztuki.

Od początku swojej samodzielnej praktyki artystycznej, Habilitantka skupiała się głównie na tematyce związanej z historią kobiet, eksplorując ich role społeczne, dziedzictwo oraz obecność w kontekście sztuki i historii sztuki. Jej zainteresowania były dodatkowo pobudzone przez podwójne wykształcenie, które obejmuje również historię sztuki. Fascynowała ją obecność kobiet oraz aspekty kobiecości w dyskursie artystycznym, zarówno jako twórczyń, jak i obiekty sztuki lub modele. Pierwsze jej prace, takie jak performance, video performance czy instalacje, stanowiły

swoisty dialog z historią sztuki, prowadzony z unikalnej perspektywy kobiety-artystki. Te prace stanowiły nie tylko osobisty wyraz artystyczny, ale także formę refleksji nad miejscem i rolą kobiet w dziedzinie sztuki oraz sposobem, w jaki są one reprezentowane i interpretowane.

W swoim cyklu prac, który obejmuje filmy video, video-performance, instalacje oraz obiekty, dr Anna Leśniak skupia się na koncepcji re-konstrukcji, rozumianej jako proces ponownego budowania lub reinterpretacji. Jej podejście różni się od konwencjonalnych rekonstrukcji, które zazwyczaj dążą do dokładnego odtworzenia pierwotnego stanu. Zamiast tego, Habilitantka wykorzystuje istniejące elementy jako punkt wyjścia do tworzenia nowych prac i narracji, prezentujących alternatywne perspektywy i interpretacje. Te prace są także wynikiem jej wcześniejszych doświadczeń związanych z symboliczną rewitalizacją, gdzie poprzez nadawanie nowego życia opuszczonym budynkom w miejskich krajobrazach, artystka transformuje je i nadaje im nowy sens.

Dr Anna Leśniak wykorzystuje jako punkt wyjścia konkretną rzeźbę sztuki - "Wiedźma" (niem. Die Hexe, ang. The Witch), autorstwa Teresy Feodorownej Ries (1866–1956), datowaną na 1895 rok, którą odkryła kilka lat temu podczas badań nad zapomnianymi kobietami w historii sztuki. Jej zainteresowanie wzbudziła lektura książki Julie M. Johnson: "Memory Factory. Forgotten Women Artists in Vienna before 1938" (Fabryka Pamięci. Zapomniane Kobiety-Artystki w Wiedniu przed 1938 rokiem), która koncentrowała się na żydowskich artystkach działających w Wiedniu przed narodowymi socjalistami. Teresa Feodorowna Ries, artystka pochodzenia żydowskiego, przybyła do Wiednia z Rosji i została wymieniona wśród artystek skazanych na wygnanie lub zagładę. Dr Anna Leśniak zainteresowała się biografiami Ries, fascynującą rzeźbą "Wiedźma", która wyjątkowo, jak na tamte czasy, ukazywała kobietę.

Rzeźba, o której mowa, to naturalnej wielkości figura wykonana z marmuru, przedstawiająca nagą kobietę pełną energii. Jej spojrzenie skierowane jest na widza, a usta przygryzają w kuszącym, lecz zarazem złośliwym uśmiechu. Siedząc w rozkroku, kobieta obcina sobie paznokcie wielkimi nożycami - szpony u stóp. Pełny tytuł dzieła to "Wiedźma podczas toalety przed nocą Walpurgi". Toaleta ta odbywa się przed Sabatem Czarownic, związanym z legendarnym starogermańskim świętem Walpurgi, podczas którego palono ogniska, by odstraszyć złe moce. W tej nocy, według wierzeń, czarownice zbierają się na Sabat. Mimo że postać wiedźmy siedzi na skale, cała kompozycja emanuje dynamizmem, szczególnie za sprawą długich, kręconych włosów, które wydają się poruszone przez wiatr. Rzeźba cechuje się realizmem, co dodaje jej dramaturgii i intensywności.

Utracona dłoń rzeźby "Wiedźma" stała się dla Habilitantki źródłem inspiracji do przeprowadzenia kompleksowego badania, w którym głównym celem było zrozumienie wielowarstwowych aspektów dzieła oraz historii życia i twórczości autorki. Dodatkowo, skupiła się na różnych interpretacjach postaci wiedźmy jako symbolicznego archetypu, który odzwierciedla się zarówno w historii kultury, jak i współczesnych dyskursach społecznych. Podjęła się artystycznego śledztwa, które miało na celu odkrycie kontekstu, w którym rzeźba powstała, oraz zrozumienie znaczenia, jakie ma dla dziedzictwa kulturowego. Choć użyła terminu "śledztwo", jej intencją nie było jedynie odnalezienie utraconej dłoni z nożycami, lecz przede wszystkim odkrycie możliwych przyczyn dewastacji dzieła oraz zgłębienie jego symboliki i znaczenia w szerszym kontekście społecznym i kulturowym. Realizacja prac artystycznych, organizacja wystaw oraz przygotowanie towarzyszących im artykułów naukowych były możliwe dzięki wsparciu stypendialnemu udzielonemu przez rząd austriacki. Habilitantka miała szansę nawiązać niezbędne kontakty podczas trzymiesięcznego pobytu w Wiedniu w ramach rezydencji artystycznej, zorganizowanej przez KulturKontakt oraz austriacki rząd w 2016 roku, a także podczas semestralnego stypendium OeAD (Austriacka Agencja ds. Edukacji i Umieędzynarodowiania). Dzięki tym kontaktom powstał kolektyw artystyczny TFR Archive (Archiwum Teresy Feodorownej Ries), który angażuje się

w popularyzację dziedzictwa tej artystki poprzez badania nad jej życiem, poszukiwanie utraconych dzieł, organizację współczesnych wystaw sztuki inspirowanych jej twórczością oraz publikowanie prac naukowych na ten temat. Dzięki wysiłkom artystycznego badania przeprowadzonego przez dr Annę Leśniak, udało się wydobyć wiele nowych faktów dotyczących rzeźby "Wiedźma" oraz biografii jej twórczyni, które dotychczas były traktowane jako niepotwierdzone.

Rzeźba "Wiedźma" Teresy Feodorownej Ries stanowi odmienne podejście do tematu „toalety Wenus”, popularnego w historii sztuki. Podczas gdy w przypadku toalety Wenus często przedstawiano idealizowane kobiece ciała w pozach pasywnych, podziwiane przez widza, rzeźba Wiedźmy przerywa tę dynamiczną relację poprzez bezpośrednie spojrzenie postaci na widza. Wizerunek kobiety w tej rzeźbie jest pozbawiony konwencjonalnego „kobiecego wdzięku” i idealizacji, co stanowi wyraźny kontrast wobec standardowych wzorców estetycznych opartych na patriarchalnych normach. Postać Wiedźmy przyjmuje naturalną i dynamiczną pozę, co może sugerować odejście od tradycyjnych ról płciowych. Ponadto, ze względu na żydowskie pochodzenie Ries, istnieje hipoteza, że postać Wiedźmy może być interpretowana jako reprezentacja Lilit, demonicznej postaci z tradycji hebrajskiej, która symbolizuje bunt i niezależność. W ten sposób rzeźba Wiedźmy wprowadza nowe spojrzenie na kobiecość, które przeciwstawia się konwencjonalnym normom i odwołuje się do alternatywnych narracji kulturowych.

Prace stworzone w ramach projektu zostały wystawione na kilku ekspozycjach, gdzie ich tematyka i kontekst eksponowały różnorodne aspekty dzieł innych artystów. Na jednej z wystaw, prezentującej rezydencję artystyczną w Wiedniu, Habilitantka zaprezentowała swoją pracę "The Witch" (video i obiekty – preludium do projektu), a także drugie dzieło zatytułowane "Viennese Art Scene". Korzystając z historii Teresy Feodorownej Ries – artystki, która była imigrantką i później uchodźczynią, Habilitantka prowadziła rozmowy z współczesnymi artystami, którzy również z różnych przyczyn opuścili swoje ojczyste kraje, aby osiedlić się w Wiedniu. W czterokanałowej instalacji wideo, dostępnej dla widzów poprzez słuchawki i małe monitory, można było poznać ich osobiste historie oraz refleksje na temat przyczyn emigracji, życia w Wiedniu, wiedeńskiej sceny artystycznej oraz tęsknoty za tym, co zostawili za sobą.

Ekspozycja "Lost Element. Re-construction of the Witch" została zorganizowana z uwzględnieniem koncepcji kuratorskiej, którą opracowała Habilitantka. Jej projekt został wybrany do prezentacji w galerii Stowarzyszenia Artystek Austriackich w Wiedniu w ramach konkursu na koncepcję wystawy, której tematem przewodnim było hasło "The Portal". Inspiracją dla tej ekspozycji były historyczne drzwi galerii, które od 1913 roku stanowiły symboliczny portal dla artystek, gdy stowarzyszenie rozpoczęło działalność w samym sercu Wiednia przy Maysedergasse. Te same wnętrza pełnią tę samą funkcję do dzisiaj. Galeria posiada także archiwum, które stanowi istotne źródło inspiracji dla wielu artystów. Prace Teresy F. Ries były także wielokrotnie prezentowane na wystawach w VBKÖ. Niestety, historia tej instytucji ma również mroczne momenty, gdy po przejęciu władzy przez nazistów artystki pochodzenia żydowskiego zostały wykluczone, a drzwi galerii zostały przed nimi zamknięte.

Działania artystyczne dr Anny Leśniak są rezultatem nie tylko jej dojrzałości artystycznej, ale także jej niezłomnej pasji oraz nieustannego poszukiwania nowych inspiracji. Poprzez eksperymentowanie z różnymi formami wyrazu, takimi jak performans, instalacje czy video, artystka stale poszerza swoje umiejętności i wzbogaca swoje przesłania. Jej prace, oprócz piękna i technicznej biegłości, często posiadają głębsze znaczenia, które pobudzają do refleksji nad kwestiami społecznymi, kulturowymi czy historycznymi. Stanowią one swoiste wyzwanie dla odbiorców, zmuszając ich do zastanowienia się nad istotą sztuki oraz ludzkiej egzystencji. Jednocześnie, prace te inspirowały innych twórców do poszukiwań własnej ekspresji artystycznej i stymulują rozwój kultury oraz świadomości społecznej. W ten sposób, działania artystyczne dr Anny Leśniak stają się ważnym elementem współczesnego dyskursu artystycznego, angażując

widzów i inspirując do refleksji nad światem, w którym żyjemy.

DYDAKTYKA

Ta artystka intermedialna, badaczka i wykładowczyni w katedrze Intermediów Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku jest niezwykle płodna w działalności artystycznej i badawczej. Jej ścieżka rozpoczęła się na Akademii Sztuk Pięknych w Łodzi, gdzie uzyskała dyplom z wyróżnieniem na Wydziale Edukacji Wizualnej oraz Historii Sztuki. Zafascynowana sztuką współczesną, w 2003 roku obroniła pracę magisterską w tym właśnie zakresie. W kolejnych latach kontynuowała swoją edukację, zdobywając w 2016 roku doktorat na Wydziale Rzeźby i Intermediów Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku. Jej zaangażowanie w badania i twórczość artystyczną znalazło odbicie w licznych projektach i wystawach. Autorka książki "Invisible inVisible. Women disconnected from history. Site-specific artworks on abandoned buildings", która ukazała się w 2017 roku, zgłębia kwestie związane z tożsamością, historią i współczesnością. Jej projekty artystyczne, takie jak "Body Printing", "Top Models", "Fading Traces", "patRIOTki" czy "Lost Element", prezentowane były na wielu prestiżowych wystawach i wydarzeniach kulturalnych na całym świecie. Jej działalność została doceniona przez liczne stypendia, m.in. Stypendium Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Stypendium Kulturalne Miasta Gdańska. Artystka uczestniczyła także w rezydencjach artystycznych, takich jak pobyt w KulturKontakt w Wiedniu. Jej prace nie tylko inspirują do refleksji nad sztuką i historią, ale również angażują społeczność artystyczną i społeczeństwo w dialog na temat istotnych zagadnień współczesności. Jej zaangażowanie w badania i twórczość artystyczną sprawia, że jest ważną postacią w dziedzinie sztuki współczesnej oraz w obszarze badań nad tożsamością i historią.

Zaangażowanie dr Anny Leśniak w różnorodne działania dydaktyczne i artystyczne przynosi istotne korzyści zarówno studentom, jak i szerszej społeczności artystycznej. Choć może się wydawać, że liczba wystaw indywidualnych i udziałów w wystawach zbiorowych jest niższa niż oczekiwano, to należy docenić jej wkład w edukację artystyczną i działalność dydaktyczną. Jako wykładowczyni w katedrze Intermediów Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku, dr Anna Leśniak ma bezpośredni wpływ na rozwój młodych talentów i kształtowanie ich artystycznej ścieżki. Jej zaangażowanie w prowadzenie zajęć, mentorowanie studentów oraz organizowanie różnorodnych projektów edukacyjnych przyczynia się do bogactwa doświadczeń i umiejętności przyszłych artystów.

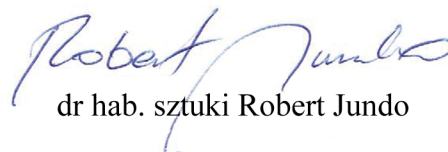
Filozofia dr Anny Leśniak opiera się na holistycznym podejściu do edukacji artystycznej, łącząc naukę, praktykę i zaangażowanie społeczne. Jest to podejście zakorzenione głęboko w interdyscyplinarnych teoriach edukacyjnych oraz współczesnej filozofii sztuki. Jej filozofia przekracza granice tradycyjnego nauczania, kładąc duży nacisk na aktywne uczestnictwo studentów w szerszym kontekście społecznym i kulturowym. Działa to zgodnie z nowoczesnymi trendami w edukacji artystycznej, takimi jak pedagogika krytyczna czy pedagogika artystyczna, które podkreślają znaczenie praktycznych doświadczeń oraz dialogu ze społeczeństwem poprzez sztukę. Stosowanie tej filozofii w praktyce edukacyjnej przynosi korzyści nie tylko w zakresie rozwoju umiejętności artystycznych, ale także w kształtowaniu społecznej świadomości i odpowiedzialności studentów za wpływ ich działań artystycznych na otaczającą rzeczywistość. Poprzez ekspozycję publiczną swoich prac, studenci uczą się efektywnej komunikacji z różnorodnymi widzami oraz angażowania ich w refleksję nad istotnymi kwestiami społecznymi, kulturowymi i politycznymi.

Filozofia dr Anny Leśniak inspiruje przyszłych artystów do nie tylko wyrażania siebie w sztuce, ale także do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i kulturowym. Jej podejście integruje naukę, praktykę i zaangażowanie społeczne, tworząc kompleksowe środowisko edukacyjne, które promuje aktywny udział w sztuce i kulturze oraz zachęca do dialogu i współpracy z różnorodnymi społecznościami.

KONKLUZJA

Dorobek artystyczny dr Anny Leśniak jest bogaty i różnorodny, obejmując szereg projektów, wystaw oraz publikacji. Jej prace charakteryzują się głęboką refleksją nad tematami społecznymi, kulturowymi i historycznymi, które często są inspiracją dla jej twórczości. Śmiało podejmuje wyzwania, eksperymentuje z różnorodnymi technikami i formami artystycznymi, co sprawia, że jej prace są dynamiczne i zaskakujące. Analizując jej rozprawę habilitacyjną pt. "Lost Element. Re-construction of the Witch", oraz inne publikacje i projekty, można dostrzec jej głębokie zainteresowanie historią, kulturą oraz miejscem kobiet w sztuce i społeczeństwie. Wykorzystuje sztukę jako narzędzie do eksploracji tych tematów oraz do wyrażania swoich refleksji i przemyśleń. Jej zaangażowanie w edukację również jest imponujące. Jako wykładowczyni w katedrze Intermediów Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku przekazuje swoją wiedzę i doświadczenie studentom, inspirując ich do własnych poszukiwań i eksploracji sztuki. Ponadto, jej udział w licznych projektach i wystawach zarówno w kraju, jak i za granicą, świadczy o jej aktywnym uczestnictwie w życiu artystycznym oraz o jej zdolności do współpracy i tworzenia inspirujących dzieł sztuki.

Zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2023 r. poz. 742) o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach naukowych i tytułach w zakresie sztuki, dr Anna Leśniak spełnia wszystkie kryteria stawiane kandydatom do stopnia doktora habilitowanego sztuki. Jej wkład w dziedzinę sztuki plastycznej i konserwacji dzieł sztuki jest znaczący, co w pełni potwierdzam i popieram.

dr hab. sztuki Robert Jundo